

Urýchľovačová fyzika

test 1

apríl 2013

M. Gintner

odporúčaná literatúra:

M. Bombara, M. Gintner, I. Melo:

Invitation to Elementary Particles

ISBN 978-80-554-0620-6, January 2013, EDIS Zilina

Test 1

Na LHC prebiehajú zrážky protónov. Predpokladajme maximálnu plánovanú energiu zrážky $7 + 7$ TeV a plánovanú luminozitu $L = 10^{34} \text{ cm}^{-2} \text{ s}^{-1}$. Hmotnosť protónu je 938.27 MeV .

1. Akou rýchlosťou $\beta=v/c$ sa pohybuje protón v okamihu zrážky?
2. Spočítajte hodnotu relativistického faktoru γ pre tento protón.
3. Koľkokrát za sekundu obehne takýto protón LHC, ktoré meria 27 km ?
4. Akou relatívnou rýchlosťou sa pohybuje jeden protón voči druhému?
5. Porovnajte energiu takéhoto protónu s kinetickou energiou komára, ktorý váži 2.5 mg a letí rýchlosťou 2 km/h !
6. Predstavte si stojaci protón ako guľičku o polomere 0.88 fm . Aký tvar a rozmery by mal takýto protón urýchlený na energiu 7 TeV ?

Test 1

7. Pri zrážke protónov na LHC vznikne mión o energii 25 GeV. Akú strednú dráhu tento mión preletí do okamihu svojho rozpadu, ak jeho stredná doba života je $\tau = 2.2 \times 10^{-6} \text{s}$ a ak by sme neuvažovali straty energie miónu v detektoroch a inom materiáli, cez ktorý mión musí preletieť. Ako ďaleko by sa dostal podľa klasickej fyziky? Mión má hmotnosť 105.7 MeV.
8. Nakreslite Feynmanov diagram na stromovej úrovni pre nejaký proces v pp zrážke, v ktorom by bol vyprodukovaný mión. V počiatočnom stave diagramu uvažujte kvarky alebo gluóny nachádzajúce sa v protóne.
9. Ku koľkým zrážkam dôjde na LHC za 1s v jednom zrážkovom mieste pri energii 14 TeV, ak zodpovedajúci predpokladaný celkový účinný prierez pp zrážok je okolo 100 mb?
10. Ako často bude vyprodukovaný v 14 TeV zrážkach na LHC Higgsov bozón ak účinný prierez pre jeho produkciu je okolo 50 pb? Aká je za týchto podmienok pravdepodobnosť produkcie Higgsovho bozónu?